

Силабус
навчальної дисципліни
Європейська інтеграція та Центрально-Східна Європа для
спеціальності 014 Середня освіта (Історія)
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма: «Середня освіта (історія та правознавство)»

Спеціальність: 014 Середня освіта (Історія)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: перший

Викладач (і)	Федорик Юрій Володимирович
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/fedorik/
Контактний тел.	0999058168
Е-mail викладача:	Jurij83fedoryk@gmail.com
Графік консультацій	Четвер 11.10-12.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
6/180	24	24	132	залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: Центрально-Східна Європа, міжнародні відносини, демократія, реформи, трансформація, національні інтереси, регіональні інтеграційні об'єднання, євроінтеграція, історична політика.

Мета та предмет курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни є надання студентам необхідного наукового матеріалу для розуміння сутності актуальних проблем сучасної історії країн Центрально-Східної Європи, висвітлення геополітичних, внутрішньополітичних, економічних, соціальних, культурних, демографічних процесів, які змінили обличчя регіону після закінчення холодної війни та розпаду світової соціалістичної системи і впливають на його історію сьогодні, аналіз зовнішніх та внутрішніх загроз для регіональної стабільності.
Предметом вивчення дисципліни є комплексне вивчення особливостей історичного розвитку країн Центрально-Східної Європи після ліквідації

східного блоку, з'ясування змісту політичних, економічних, соціокультурних процесів, що відбуваються в сучасний період у країнах регіону.

Компетентності та програмні результати навчання:

Загальні компетентності

ЗК 2. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хибні й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. **ЗК 5.** Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім. **ЗК 6.** Критичність та самокритичність мислення. **ЗК 8.** Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати. **ЗК 9.** Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. **ЗК 10.** Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. **ЗК 11.** Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей. **ЗК 20.** Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем.

Спеціальні компетентності

СК 4. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності. **СК 6.** Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією. **СК 9.** Здатність виявляти і опрацювати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів. **СК 13.** Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності. **ПРН 5.** Здатність запам'ятовувати або відтворювати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського

народу і людства загалом. **ПРН 6.** Здатність визначати основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди. **ПРН 7.** Здатність відтворювати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії. **ПРН 8.** Знаходити необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження. **ПРН 9.** Здатність з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них. **ПРН 10.** Здатність інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел. **ПРН 13.** Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі. **ПРН 14.** Здатність аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії. **ПРН 15.** Вміння визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин. **ПРН 16.** Здатність досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби. **ПРН 17.** Вміння розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням. **ПРН 20.** Здатність робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Центрально-Східна Європа між труднощами історичного розвитку та новітньою політичною трансформацією

1.Гене́за та еволю́ція поняття Центрально-Східна Європа, історичні традиції регіону. Поняття Центрально-Східної Європи в очах західних європейців к. XVII-XVIII ст. Географічні кордони, історичні та політичні традиції Центрально-Східної Європи до поч. XX ст. Історичні долі народів Центрально-Східної Європи в XX ст.

2-3.Внутрішньополітична трансформація Центрально-Східної Європи після ліквідації залізної завіси. Ліквідація однопартійності та демократизація суспільно-політичного життя в Польщі, Угорщині та Чехословаччині (Чехії та Словаччині) після 1989 р. Трансформація органів влади та децентралізація в Польщі, Угорщині, Чехії та Словаччині напр. XX – поч. XXI ст. Внутрішньополітична трансформація балтійських країн (Литва, Латвія та Естонія) після здобуття незалежності в 1991 р.

Змістовий модуль 2. Зовнішня політика країн Центрально-Східної Європи в к. XX – поч. XXI ст.

4.Центрально-Східна Європа та Європейський Союз. Історична обумовленість та шлях країн Центрально-Східної Європи до європейської економічної інтеграції. Країни Центрально-Східної Європи в політичних інституціях ЄС: між паневропейською співпрацею та захистом національних інтересів. Паневропейський дискурс в країнах Західної та Центрально-Східної

Європи та його відмінність. Нові прояви та тенденції у європейській політиці країн Центрально-Східної Європи: (європейська політика В. Орбана, Я. Качинського, В. Клауса, М. Земана, Р. Фіцо)

5-6. Центрально-Східна Європа в орбіті геополітичних відносин. Відносини між країнами Центрально-Східної Європи та США. Країни Центрально-Східної Європи та НАТО. Центрально-Східна Європа та держави СНД. Регіональні інтеграційні об'єднання в Центрально-Східній Європі та перспективи їх діяльності

Змістовий модуль 3. Соціально-економічна модернізація Центрально-Східної Європи після 1989 р.

7-8. Економічна трансформація регіону. Економічна трансформація Польщі (1989-2019). Чехія та Словаччина на шляху економічних перетворень (1989-2019). Економічна модернізація країн Балтії: спільне та відмінне. Угорський шлях економічних реформ та його суперечності (1989-2019). «Орбаноміка» і спроби її втілення в Польщі та інших країнах Центрально-Східної Європи

Змістовий модуль 4. Незалежна Україна в ракурсі політики країн Центрально-Східної Європи

9-10. Країни Центрально-Східної Європи та Україна до 2014 р. Є. Гедройць та нова польська політика щодо України. Польсько-українські економічні та політичні стосунки в (1991-2019). Історична політика Польщі та Україна. Українсько-чеські та українсько-словацькі відносини (1991-2019). Українсько-угорські стосунки (1991-2019). Український напрям політики країн Балтії (1991-2019)

11-12. Виклики Центрально-Східної Європи у зв'язку з кризою російсько-українських відносин. Українська політика «адвокатів Києва» – країн Балтії та Польщі на тлі російсько-українського конфлікту (2014-2019). Між підтримкою України та скептицизмом: український політичний дискурс в Чехії, Словаччині та Угорщині (2014-2019). Міграція з України та криза біженців з Близького Сходу в сучасній політиці країн Ц.-Східної Європи.

Методи навчання: метод періодизації, історико-генетичний метод, історико-порівняльний метод, історико-типологічний метод, історико-системний метод.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за самостійну роботу). Перескладання тем відбувається за наявності поважних причин. Академічна доброчесність: передбачається, що при підготовці до практичних занять, роботі з джерелами інформації, будуть дотримуватися всіх видів академічної доброчесності та наукової етики. Відвідування занять є

обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання відбувається в он-лайн платформах Moodle та ZOOM.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: вивчення курсу не передбачає використання програмного забезпечення, крім загально вживаних операційних систем та програм.

Система оцінювання та вимоги:

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне оцінювання та самостійна робота												Екз.	Су ма		
ЗМ1			ЗМ2			ЗМ3		ЗМ4							
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	50	100		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5				
12			12			8		18							
50															

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	
90-100	A	зараховано	
78-89	B		
65-77	C		
58-64	D		
50-57	E		
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Афонин 9. А., Бандурка А. М., Мартынов А. Ю. Великая козволюция: Глобальные проблемы современности: Историко-социологический анализ. — 2-е изд., перераб. и доп. — К.: Парламентское издательство, 2003.
2. БазивД. П. Геополитическая стратегия Украины. — К., 2000.
3. Бессонова М., Бірюков О., Бондарук С. та ін. Основи демократії: Навч. посіб. / АПН України; Інститут вищої освіти; Українсько-канадський проект «Розбудова демократії» / За ред. А. Колодія. — К.: Видавництво «Ай.Бі.», 2004.

4. Василенко И. А Политическая глобалистика. — М., 2000.
5. Вандич П. Ціна свободи: Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. — К., 2004.
6. Економічна політика : навч. посібн. / наук. ред. В. І. Стахівський. — К. : КНЕУ, 2005. — 287 с.
7. История южных и западных славян / Г.Ф. Матвеев, З.С. Ненашева. — Т. 1. — М.: МГУ, 1998.
8. Історія Центрально-Східної Європи / за ред. Л.О.Зашкільняка. — Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. — 660 с.
9. История Центрально-Восточной Европы / Н. Алексун [и др.]. СПб. : Евразия, 2009. 1120 с.
10. Кірсенко М. Східно-Центральна Європа: від геополітичних фантомів до історичної реальності і геополітичної перспективи // Україна і Польща у Східно-Центральній Європі: спадок і майбуття. — К., 1999.

Додаткові

1. Воронов І. О. Глобалізація і політика: Реалії і перспективи соціальних трансформацій. — К.: Генеза, 2004.
2. Віюницька О.І. Аналіз концептуально-теоретичних підходів до визначення поняття Центрально- Східна Європа // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — 2002. — Вип. 33. — Ч. 1.
3. Вулф Ларі. Винайдення Східної Європи: Мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва. / Пер. з англ. С. Біленького. — К: Вид-во Часопис «Критика», 2009. — 592 с.
4. Зашкільняк Л.О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. — Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. - 752 с. + 8 кол. мап.
5. История Латвии : XX век / Дайна Блейере, Илгварс Бутулис, Антонийс Зунда и др. — Рига : Jumava, 2005.
6. Контлер Л. История Венгрии : Тысячелетие в центре Европы / пер. с англ. — М. : Издательство «Весь мир», 2002. — 656 с. : ил.
7. Кржен Я. Центральная Европа: какой она видится из Чехии // Европейский альманах. История. Традиции. Культура. — М., 1993.
8. Лыкошкина Л.С. Польские ученые о проблеме Центральной Европы // Политическая наука. — 2001. — № 4.
9. Маслійчук В. Концепція "Східно-Центральної Європи" Вернера Конце в контексті "європеїзації" сучасної української історичної науки // Історія та історіографія в Європі. — 2003. — № 1-2.
10. Мизес Л. фон. Либерализм в классической традиции. — М., 2001.
11. Миллер А.И. Тема Центральной Европы: история, современные дискуссии и место в них России // Новое литературное обозрение. - 2001. — № 52.

12. Почепцов Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. — К., 2001.

13. Снайдер Т. Перетворення націй: Польща, Україна, Литва, Білорусь 1569-1999 / пер. з англ. Котенко А. — К. : Дух і літера, 2014. — 464 с.

14. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки) :

підручник [для студ. вузів] / П. П. Шляхтун. — К. : Либідь, 2005. — 576 с.

Інтернет-ресурси

Academia.edu

Електронная библиотека (Україна) (www.lib.com.ua/)

ACLS History E-Books Project (США) (www.historyebook.com)

Міжнародний комітет історичних наук (www.cish.org/)